

Ημερίδα για τις Ανεξάρτητες Αρχές

20

τεύχος

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2002

Με τη συμμετοχή των προέδρων των κυριότερων Ανεξαρτήτων Αρχών συζητήθηκε από έλληνες και ξένους καθηγητές το θέμα της προσωπικής και λειτουργικής ανεξαρτησίας των Αρχών σε ημερίδα που οργάνωσε το ΚΔΕΟΔ στις 29 Οκτωβρίου, με χρηματοδότηση του ΥΠΠΟ και συμβολή της Πρεσβείας των ΗΠΑ.

Στην Ελλάδα, προβληματιζόμαστε τελευταία για τον σχετικό νέο για μας θεσμό που χαρακτηρίστηκε, υπό ορισμένες συνθήκες, και «θεσμικό κατόντημα» κατά την αναθεώρηση του Συντάγματος. Πέντε Ανεξάρτητες Αρχές έχουν τώρα θεσμοθετηθεί στο Σύνταγμα για την προστασία θεμελιωδών δικαιωμάτων και ένας αυξανόμενος αριθμός Ανεξαρτήτων Αρχών ρυθμίζουν ζωτικούς τομείς της οικονομίας. Έτσι, ο βαθμός της ανεξαρτησίας στη λήψη και εφαρμογή των αποφάσεών τους παρουσιάζει εξαιρετικό θεωρητικό και πρακτικό ενδιαφέρον.

Μια σημαντική πτυχή αυτού του προβληματισμού είναι και η «ανεξαρτησία» αυτών των Αρχών, ανεξαρτησία δυνητικά από τις δημοκρατικές, συντεταγμένες εξουσίες (νομοθετική, εκτελεστική, δικαστική) και σε κάποιο βαθμό ανεξαρτησία και από τον έλεγχο της λαϊκής κυριαρχίας.

Η Ημερίδα άνοιξε με την εισήγηση του Υπουργού Πολιτισμού, καθηγητή Ευ. Βενιζέλου, ενός από τους πρωτεργάτες της πρόσφατης συνταγματικής μεταρρύθμισης, που σκιαγράφησε το πλαίσιο μέσα στο οποίο διαγράφονται τα καίρια

ερωτηματικά στην ελληνική έννομη τάξη. Στη συνέχεια, διατυπώθηκαν οι συγκριτικές παρατηρήσεις του Καθηγητή Π. Στράους του Πανεπιστημίου Κολούμπια για την Αμερική, τη χώρα που είναι τόσο η πηγή όσο και το πεδίο καλλιέργειας και εξάπλωσης του θεσμού αυτού. Η προβληματική εκεί για την ανεξαρτησία έχει εστιασθεί πρώτον, στο αν και στο βαθμό που απαγορεύεται στο Κογκρέσο να εξουσιοδοτεί ή να μεταβιβάζει σε άλλους τμήματα της νομοθετικής του εξουσίας, και μάλιστα ανεξέλεγκτα και έξω από τις τρεις εξουσίες, (η λεγόμενη nondelegation doctrine, πρβλ. για μας το άρθ. 43 του Συντάγματος), και δεύτερον, στην ανάγκη διαφύλαξης της ανεξαρτησίας και της ιεραρχικής πειθαρχίας μέσα στην εκτελεστική εξουσία από θεσμούς που την υποσκάπτουν και την διασπών και είναι ασυμβίβαστοι με την τριδιάστατη διάκριση των εξουσιών (separation of powers, πρβλ. για μας το άρθ. 26 του Συντάγματος). Οι απαντήσεις στην Αμερική έχουν πραγματιστικό χαρακτήρα και αναγνωρίζουν ένα ευρύ πεδίο δράσεως σε κλίμα ανεξαρτησίας σε πολλές και ισχυρές Ανεξάρτητες Αρχές.

Ακολούθησε η εισήγηση του Δ. Ζεραντέν, Καθηγητή του Πανεπιστημίου της Λιέγης και του Κολεγίου της Ευρώπης, για την Ευρώπη και την Ευρωπαϊκή Ένωση. Πράγματι, ο θεσμός αυτός έχει αρχίσει να εξαπλώνεται και στην ήπειρό μας, ιδίως στα γαλλόφωνα κράτη, ενισχυόμενος και από την ανάγκη συμμόρφωσης με ορισμένες Οδηγίες της Ένωσης. Ταυτόχρονα, διαγράφεται και η προοπτική ανάπτυξης του

συνέχεια στην σελίδα 2

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- *Ημερίδα για τις Ανεξάρτητες Αρχές*
- *Επίσκεψη στο Κέντρο Οικονομικής Ανάπτυξης (C.E.D.), Σόφια*
- *Το πρώτο πρόγραμμα στον τομέα της δικαιοσύνης για τη Βουλγαρία στα πλαίσια του Προγράμματος PHARE της Ευρωπαϊκής Ένωσης*
- *Εκδόσεις του ΚΔΕΟΔ*

θεσμού αυτού ακόμα και στο επίπεδο της Ένωσης. Οι αρχικές αντιρρήσεις της Επιτροπής, που βασίζονταν στη λεγόμενη «θεσμική ισορροπία» (institutional balance) των οργάνων της Ένωσης, που δεν επέτρεπε τη μεταβίβαση εξουσιών σε όργανα άλλα από αυτά που αναφέρονταν στη Συνθήκη, έχουν μερικούς παραμεριστεί κάτω από τις απαιτήσεις του φόρτου εργασίας της Επιτροπής και της αναγνώρισης της χρησιμότητας της προσφυγής σε εξειδικευμένα όργανα που δεν υπόκεινται σε εποχιακές και κεντρόφυγες πιέσεις.

Ακολούθησαν οι εισηγήσεις των Αρχών ως εξής: Ι. Λασκαρίδης (Εθνικό Ραδιοτηλεοπτικό Συμβούλιο), Ε. Μήτρου (Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα), Σ. Θωμαδάκης (Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς), Δ. Τζουγανάτος (Επιτροπή Ανταγωνισμού), Ν. Διαμαντούρος (Συνήγορος του Πολίτη), Π. Κάπρος (Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας), Β. Κονδύλης (Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών & Ταχυδρομείων), Μ. Παπαδάκης (Ανώτατο Συμβούλιο Επιλογής Προσωπικού) και Σ. Ζησιμόπουλος (Ρυθμιστική Αρχή Θαλασσιών Ενδομεταφορών). Για πρώτη φορά βρέθηκαν όλοι μαζί οι πρόεδροι των κυριότερων Ανεξαρτήτων Αρχών για να προσφέρουν τις πολύτιμες εμπειρίες τους αλλά και να παρουσιάσουν και ιδέες για το πώς λειτουργεί και πώς θα λειτουργούσε καλύτερα αυτή η «ανεξαρτησία».

Σημειώτέον ότι το θέμα της ημερίδας δεν επεκτάθηκε και σε θέματα ουσίας, δηλ. στις αποφάσεις καθεαυτές των Αρχών, που και περισσότερο χρόνο θα απαιτούσε και περαιτέρω συζήτηση. Γιατί βέβαια είναι γνωστό το πόσο σύνθετη, καίρια και σχεδόν καθημερινή είναι η δραστηριότητα του ΕΣΡ στον τομέα των ηλεκτρονικών μέσων μαζικής επικοινωνίας όπου διακινούνται τεράστια οικονομικά συμφέροντα και διακυβούνται τόσο θεμελιώδη δικαιώματα. Αλλά και η ΕΕΤΤ ενεργοποιείται, με λιγότερη δημοσιότητα αλλά όχι και ασήμαντες αρμοδιότητες, για τις τη-

λεπικοινωνίες. Είναι επίσης γνωστό το πόσο ευαίσθητο είναι το θέμα της προστασίας των προσωπικών δεδομένων και πόσοι σκόπελοι και παρεξηγήσεις χρειάζεται να αποφευχθούν ή να παραμεριστούν σε δύσκολη αντιπαράθεση με θεσμούς και πρακτικές της κοινωνίας μας. Είναι γνωστό το πόσο η οικονομία μας δεν μπορεί να λειτουργήσει ελεύθερα και αποτελεσματικά χωρίς ένα τίμιο και ευέλικτο χρηματιστήριο (βλέπε Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς που βρίσκεται στο επίκεντρο του τυφώνα της πρόσφατης «φούσκας» του χρηματιστηρίου) και χωρίς την προστασία του ανταγωνισμού από μονοπωλιακές πρακτικές και αγκυλώσεις (βλέπε Επιτροπή Ανταγωνισμού, που τελευταία τόλμησε να τα βάλει και με τα ελληνικά πετρέλαια!). Είναι γνωστό το πόσο η οικονομία μας, αλλά και ο καθένας μας, χρειάζεται πρόσβαση στις πηγές της ενέργειας και το πόσο σημαντικό και δύσκολο έστω και αθόρυβο είναι το έργο της Ρυθμιστικής Αρχής Ενέργειας (βλέπε και τις δυσκολίες της απελευθέρωσης της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας). Όσο για τις προσλήψεις στο δημόσιο, ποιός δεν ξέρει το νόμο Πεπονή και τη δουλειά του ΑΣΕΠ; Και του ευχόμαστε καλή επιτυχία στις πρόσφατες προσπάθειές του να αποσυνδέσει τους δήμους από την πελατειακή ευνοιοκρατία! Και σίγουρα έχει μέλλον η νεότευκτη Επιτροπή για τις Θαλάσσιες Ενδομεταφορές, ένα σημαντικό κομμάτι της οικονομίας μας, όπως προαναγγέλλει και η πρόσφατη περιπλοκή με το Υπουργείο όσον αφορά την πρόσβαση στα Δωδεκάνησα. Και, σύμφωνα με πρόσφατες δημοσιεύσεις, σχεδιάζεται ανεξάρτητη αρχή υπό την επωνυμία «Επιτροπή Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχων» και διερωτάται ποιά θα είναι η σχέση της π.χ. με την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς. Συζητείται και ένα «Φόρουμ Απασχόλησης» που η μορφή του ακόμα δεν είναι σαφής. Τέλος, ο Συνήγορος του Πολίτη έχει τόσο γρήγορα και αποτελεσματικά ριζώνει στον τόπο μας, και βρίσκουν τουλάχιστον παρηγοριά, αλλά κάποτε και το δίκιο τους οι πολίτες έναντι του απρόσωπου και ευθυνοφοβικού κράτους.

Οι εισηγήσεις των Αρχών σχολιάστηκαν, σε δύο σύντομες παρεμβάσεις, από την επίκουρη καθηγήτρια Ι. Καμτσίδου και την Δρ.Ν. Αικ. Ηλιάδου. Η Ημερίδα έκλεισε με μια Στοργουλή Τράπεζα όπου οι Καθηγητές Γ. Παπαδημητρίου, Β. Σκουρής και Κ. Χρυσόγονος διετύπωσαν ορισμένες τελικές παρατηρήσεις, με κεντρικό άξονα το συνταγματικό ερώτημα του κατά πόσον ο θεσμός αυτός συνάδει με την τριδιάστατη διάκριση των εξουσιών και την αρχή της λαϊκής κυριαρχίας. Το συμπέρασμα είναι ότι στην Ελλάδα τώρα ο θεσμός της Ανεξάρτητης Αρχής ανθεί και εξαπλώνεται και το επειγόντως ζητούμενο είναι ένα *modus vivendi* που θα κατοχυρώνει μεν την ανεξαρτησία χωρίς όμως να καταλήγει στην ασυδοσία και στην ασυλία από τελικό πολιτικό έλεγχο και χωρίς να διασπά υπερβολικά την ενότητα της εκτελεστικής λειτουργίας.

Τα πρακτικά της Ημερίδας θα εκδοθούν από τον οίκο του Αντ. Ν. Σάκκουλα που επίσης ευγενώς προσέφερε και την εκτύπωση του προγράμματος και των αφισών.

Φαίδων Κοζύρης

εν ολίγοις

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΔΙΕΘΝΟΥΣ
ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

Ιδιοκτήτης: ΚΔΕΟΔ
Τ.Θ. 14 551 02 ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
Τηλ. 2310-486.900 FAX: 2310-476.366
http://www.cieel.gr e-mail: kdeod@cieel.gr

Εκδότης - Διευθυντής: Β. Σκουρής
Υπεύθυνη Σύνταξης: Γ. Μουτσίου - Ευαγγελινού
Επιμέλεια Έκδοσης: Ι. Χατζηαντωνίου
Εκτύπωση: Μ. Τριανταφύλλου & ΣΙΑ Ο.Ε.
Ιφιγενείας 4 - Θεσσαλονίκη
Τόπος Έκδοσης: Θεσσαλονίκη 31.12.2002

Στο τεύχος αυτό συνεργάστηκαν:

Κ. Γώγος, Φ. Κοζύρης
Γ. Μουτσίου - Ευαγγελινού
Σπ. Παναγόπουλος

ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ PHARE ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Ολοκληρώθηκε μετά από δύο χρόνια το πρώτο Πρόγραμμα (Twinning), στον τομέα της δικαιοσύνης στο πλαίσιο του Institution Building) για τη Βουλγαρία.

Το πρόγραμμα χρηματοδοτήθηκε από το Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα PHARE.

Για την εφαρμογή του προγράμματος υπογράφηκε τον Νοέμβριο του 2000 σύμβαση μεταξύ του Υπουργείου Δικαιοσύνης της Βουλγαρίας και του Υπουργείου Δικαιοσύνης της Ελλάδας, σε συνεργασία με την Γερμανία (Covenant BG-99/IB/JH/04). Από την πλευρά της Ελλάδας ορίστηκε από το Υπουργείο Εξωτερικών ως ενδιάμεσος φορέας το Κέντρο Διεθνούς και Ευρωπαϊκού Οικονομικού Δικαίου (ΚΔΕΟΔ) και από την πλευρά της Γερμανίας το Ίδρυμα για τη Διεθνή Νομική Συνεργασία (IRZ).

Στόχος του Προγράμματος ήταν, η ενίσχυση των βουλγαρικών αρχών για τη βελτίωση του συστήματος της δικαιοσύνης, εν όψει της ένταξης της χώρας στην Ευρωπαϊκή Ένωση και ειδικότερα η ενδυνάμωση της ανεξαρτησίας του Υπουργείου Δικαιοσύνης για την υιοθέτηση του Ευρωπαϊκού κεκτημένου (acquis communautaire) στον τομέα της Δικαιοσύνης και των Εσωτερικών Υποθέσεων.

Για την επίτευξη του στόχου αυτού οι βασικές δραστηριότητες ήταν:

- Στήριξη του Υπουργείου Δικαιοσύνης, με τη βοήθεια εμπειρογνομώνων της Ε.Ε. για την αναβάθμιση των λειτουργιών του και την ανάπτυξη της αποτελεσματικότητάς του έτσι ώστε να συμμετέχει στη διεθνή δικαστική συνεργασία με την υιοθέτηση της κοινοτικής νομοθεσίας. Αποτέλεσμα της συνεργασίας των δύο πλευρών ήταν η ομαδική εργασία στο πεδίο του Ιδιωτικού Διεθνούς Δικαίου, με βάση τη Συνθήκη της Ρώμης, και επίσης σε ποινικά θέματα ιδίως της διαφθοράς, του οργανωμένου εγκλήματος και της τρομοκρατίας.
- Ενίσχυση του ρόλου και της ανεξαρτησίας των δικαστικών λειτουργιών και των επαγγελματιών συλλόγων. Για το λόγο αυτό οργανώθηκαν σεμινάρια για το Ευρωπαϊκό Δίκαιο με τη βοήθεια του Κέντρου Εκπαίδευσης Δικαστών της Βουλγαρίας.

- Τέλος, όσον αφορά την καλύτερη οργάνωση της διοίκησης και του προσωπικού των δικαστηρίων, συστάθηκαν «πιλοτικά δικαστήρια» στο Περιφερειακό Δικαστήριο, στο Αστικό και στο Εφετείο της Σόφιας. Η πραγματοποίηση αυτής της δραστηριότητας βασίστηκε στις αποφάσεις του Ανώτατου Συμβουλίου της Βουλγαρίας και εκτελέστηκε με την οικονομική υποστήριξη της Αρχής για τη Διεθνή Ανάπτυξη των Ην. Πολιτειών (USAID). Το μέρος αυτό του Προγράμματος εστιάστηκε στη μηχανοργάνωση του βουλγαρικού δικαστικού συστήματος.

Το Πρόγραμμα συνέβαλε σημαντικά στην προσπάθεια της βουλγαρικής διοίκησης και των δικαστηρίων για την εφαρμογή του Ευρωπαϊκού δικαίου.

Εκτός από τη συνεισφορά, τόσο για τη βελτίωση του δικαστικού συστήματος στη Βουλγαρία όσο και για την εναρμόνιση της βουλγαρικής νομοθεσίας με το κοινοτικό κεκτημένο, το Πρόγραμμα θα αποτελέσει τη βάση για μελλοντικές δραστηριότητες οι οποίες απαιτούν την υποστήριξη της ΕΕ.

Επίσκεψη στο Κέντρο Οικονομικής Ανάπτυξης (C.E.D.), Σόφια

Κατά το χρονικό διάστημα από 23 έως 25 Οκτωβρίου 2002, αντιπροσωπεία του ΚΔΕΟΔ. αποτελούμενη από τους επιστημονικούς συνεργάτες την Δρ.Ν. Έ. Αδαμαντίδου και τον Σπ. Παναγόπουλο, στελέχη της Μονάδας Παρακολούθησης Διαγωνισμών και Συμβάσεων (ΜΟ.ΠΑ.ΔΙ.Σ.) του ΚΔΕΟΔ πραγματοποίησαν επίσκεψη εργασίας στη Βουλγαρία, κατόπιν προσκλήσεως του Κέντρου Οικονομικής Ανάπτυξης (Center for Economic Development : C.E.D.) με έδρα τη Σόφια.

Το C.E.D. είναι οργανισμός μη κυβερνητικού χαρακτήρα και έχει ήδη συμμετάσχει σε σημαντικά προγράμματα εκσυγχρονισμού της οικονομίας της Βουλγαρίας, συμπεριλαμβανομένης της αποκρατικοποίησης των δημοσίων επιχειρήσεων και της ασφαλιστικής μεταρρύθμισης.

Οι εκπρόσωποι του ΚΔΕΟΔ. είχαν την ευκαιρία να συζητήσουν διάφορα θέματα κοινού ενδιαφέροντος, με κέντρο βάρους το Ευρωπαϊκό Δίκαιο των Δημοσίων Συμβάσεων και την ελληνική εμπειρία για την εναρμόνιση της σχετικής νομοθεσίας. Αναπτύχθηκε ιδίως η δράση της ΜΟ.ΠΑ.ΔΙ.Σ. ως ανεξάρτητου κόμβου παρακολούθησης του τομέα των Δημοσίων Συμβάσεων, με παροχή υπηρεσιών πληροφόρησης, τεκμηρίωσης και υποστήριξης των αναθετουσών αρχών, καθώς και προληπτικού ελέγχου νομιμότητας των διαδικασιών δημοπράτησης και ανάθεσης των δημοσίων συμβάσεων.

Ιδιαίτερη βαρύτητα δόθηκε κατά τις συνομιλίες στη δυνατότητα ανάπτυξης ευρύτερης συνεργασίας μεταξύ των δύο Κέντρων σε θέματα αμοιβαίου ενδιαφέ-

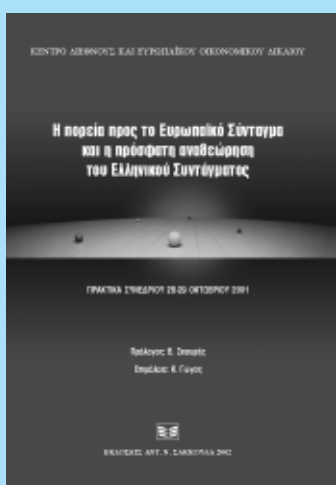
ροντος και κυρίως στην αξιοποίηση της τεχνογνωσίας της ΜΟ.ΠΑ.ΔΙ.Σ. για την από κοινού ανάληψη εκσυγχρονιστικών δράσεων στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων στη Βουλγαρία, δυναμένων να χρηματοδοτηθούν από κονδύλια των Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων για τις υπό ένταξη χώρες και του Ελληνικού Σχεδίου για την Οικονομική Ανάπτυξη των Βαλκανίων (Ε.Σ.Ο.Α.Β.).

Κατά τη συνάντηση με τον επικεφαλής της Διεύθυνσης Δημοσίων Συμβάσεων κ. Plamen Nemchev, ο κ. Nemchev επιβεβαίωσε την επείγουσα απαίτηση της κυβέρνησής του για τον εκσυγχρονισμό του θεσμικού πλαισίου του τομέα των δημοσίων συμβάσεων και την υιοθέτηση του κοινοτικού κεκτημένου, ενώ ιδιαίτερο ενδιαφέρον επέδειξε για την πρόταση των εκπροσώπων του ΚΔΕΟΔ. αφ' ενός για τη δημιουργία ενός ανεξάρτητου οργάνου συγγενούς προς τη ΜΟ.ΠΑ.ΔΙ.Σ. με αποστολή την αξιόπιστη και αποτελεσματική συμβουλευτική υποστήριξη των αναθετουσών αρχών, την παρακολούθηση και τον έλεγχο των διαδικασιών ανάθεσης και εκτέλεσης των δημοσίων συμβάσεων.

Ολοκληρώνοντας, όλες οι πλευρές χαρακτήρισαν τη συνάντησή τους αμοιβαία χρήσιμη, ενδιαφέρουσα και εποικοδομητική και συμφώνησαν ότι η συσσωρευμένη και εξειδικευμένη εμπειρία των στελεχών της ΜΟ.ΠΑ.ΔΙ.Σ. και οι σύγχρονες υποδομές ενημέρωσης και επικοινωνίας του ΚΔΕΟΔ. μπορούν να αξιοποιηθούν άμεσα και αποτελεσματικά. Ανέλαβαν δε να μελετήσουν ενδελεχώς και σφαιρικά το θέμα και να επανέλθουν με συγκεκριμένες προτάσεις συνεργασίας.

- **Κέντρο Διεθνούς και Ευρωπαϊκού Οικονομικού Δικαίου, Η πορεία προς το Ευρωπαϊκό Σύνταγμα και η πρόσφατη αναθεώρηση του Ελληνικού Συντάγματος, Πρακτικά Συνεδρίου, Επιμέλεια: Κωνσταντίνος Γώγος, Πρόλογος: Β. Σκουρής, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή, 2002, σελ. 259.**

Το συνταγματικό δίκαιο βρίσκεται στις μέρες μας αντιμέτωπο με δύο θεμελιώδεις εξελίξεις: Αφενός η διαδικασία της ευρωπαϊκής ενοποίησης, η οποία επί χρόνια αποτελεί καθοριστικό παράγοντα στην εξέλιξη των εθνικών εννόμων τάξεων, θα συμπληρωθεί πιθανότατα με τη δημιουργία ενός Συντάγματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης με χρονικό ορίζοντα το έτος 2004.

Ενώπιον της προοπτικής ενός κοινού ευρωπαϊκού συντάγματος, η επιστήμη του συνταγματικού δικαίου καλείται να υπερβεί τις παραδόσεις του εθνικού κράτους στις οποίες ανατράφηκε και να στραφεί προς ένα νέο, ευρύτερο και ιδιάζον κρατικό μόρφωμα, την Ευρωπαϊκή Ένωση. Αφετέρου, το συνταγματικό δίκαιο καλείται σήμερα να αντιμετωπίσει μια σειρά από οικονομικές και κοινωνικές αλλαγές, οι οποίες τροποποιούν πολλά από τα δεδομένα στα οποία στηρίζονται τα συντάγματα των ευρωπαϊκών κρατών.

Η προβληματική αυτή αναπτύχθηκε στο διεθνές Συνέδριο που πραγματοποιήθηκε στο Κέντρο Διεθνούς και Ευρωπαϊκού Οικονομικού Δικαίου τον Οκτώβριο 2001 και του οποίου τις εισηγήσεις και συζητήσεις συγκεντρώνει ο τόμος που μόλις εκδόθηκε. Στην πρώτη ενότητα του τόμου εξετάζεται η πορεία προς το Ευρωπαϊκό Σύνταγμα. Ο Υπ. Πολιτισμού Ευ. Βενιζέλος αναπτύσσει στην εισαγωγική του ομιλία το θέμα «Το ευρωπαϊκό Σύνταγμα ως «διακυβερνητικό Σύνταγμα» και τα πολιτικά ελλείμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης». Στις εισηγήσεις της στρογγυλής τράπεζας που ακολουθεί παρουσιάζουν τις απόψεις τους ο Ευρωβουλευτής Δ. Τσάτσος, ο Γενικός Εισαγγελέας στο ΔΕΚ F. Jacobs, ο καθηγητής D. Maus, ενώ παρεμβαίνει ο καθηγητής Α. Φατούρος.

Στη δεύτερη ενότητα του τόμου, οι εισηγήσεις εστιάζονται ν

σε προβλήματα της πρόσφατης αναθεώρησης του ελληνικού Συντάγματος, ακολουθούνται δε από σχόλια εξεχόντων καθηγητών πανεπιστημίου. Ο Κ. Γώγος, Λέκτορας ΑΠΘ, παρουσιάζει στην εισήγησή του την υποδοχή της ΟΝΕ στο ελληνικό Σύνταγμα, με σχόλια του Α. Φατούρου. Ο επίκουρος καθηγητής ΔΠΘ Ξ. Κοντιάδης αναλύει την αρχή του κοινωνικού κράτους δικαίου στο πλαίσιο της ΟΝΕ· σχολιάζει ο Ευρωβουλευτής Ι. Κουκιάδης. Η συνεργάτις του Κέντρου Ε. Αδαμαντίδου αναπτύσσει τα συνταγματικά όρια της ιδιοκτησίας και της ελευθέρωσης των υπηρεσιών κοινής ωφέλειας, ενώ ο συνεργάτης του Πανεπιστημίου Αθηνών Χ. Ανθόπουλος εξετάζει στην εισήγησή του την τριτενέργεια των θεμελιωδών δικαιωμάτων ως συνταγματική αρχή. Η εισήγηση της κ. Αδαμαντίδου σχολιάζεται από τον Β. Σκουρή και η εισήγηση του κ. Ανθόπουλου από τον αναπληρωτή καθηγητή Κ. Χρυσόγονο. Η εισήγηση του Γ. Καμίνη, επίκουρου καθηγητή και βοηθού Συνηγόρου του Πολίτη, εστιάζεται στην προστασία του ιδιωτικού βίου την εποχή του διαδικτύου και της κοινωνίας της πληροφορίας, ενώ σχολιάζει ο καθηγητής Χ. Ροζάκης, Δικαστής στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Η επίκουρη καθηγήτρια Ιφ. Καμπσιδίου αναπτύσσει την ένταξη και λειτουργία των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης στη σύγχρονη δημοκρατία, με σχόλια του καθηγητή Φ. Σπυρόπουλου. Τέλος, η συνεργάτις της ΡΑΕ Δρ.Ν. Αικ. Ηλιάδου παρουσιάζει την επικράτηση του μοντέλου των ανεξάρτητων αρχών στο πλαίσιο του κοινοβουλευτικού πολιτεύματος, με σχόλια του καθηγητή Γ. Παπαδημητρίου.

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ το τέταρτο τεύχος του 2002 της Ελληνικής Επιθεώρησης Ευρωπαϊκού Δικαίου.

Οι δύο μελέτες του τεύχους αναφέρονται, με αφορμή τρεις αποφάσεις του ΔΕΚ, στην κοινοτική οδηγία και αυστηρότερο εθνικό δίκαιο. Η άλλη έχει σαν θέμα την διεύρυνση και ολοκλήρωση της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Τα δύο ανάλεκτα πραγματεύονται την θεσμική μεταρρύθμιση της Συνθήκης της Νίκαιας και το δικαίωμα πρόσβασης στο δευτεροβάθμιο και ακυρωτικό δικαστήριο επ' αφορμής επιλεγμένων αποφάσεων του Αρείου Πάγου και του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.

Επίσης όπως πάντα υπάρχει η στήλη της επισκόπησης της νομολογίας του ΔΕΚ καθώς και οι αποφάσεις του Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των εθνικών δικαστηρίων.